



VALTIOVARAINMINISTERIÖ

# Yhteentoimivuus: välineistö ja sisällöt sekä yhteistyöverkostot

YTI-hankkeen työpaja

26.10.2017 klo 9-12 VM Mariankatu, nh Jakovara

Yhteinen tiedon hallinta (YTI)

# Kutsussa esitetty taustoitus ja tilaisuuden tavoitteet

- Avoin työpaja, johon erityisesti Yleisen sanastotyöryhmän (YSR) ja Käsittemallityöryhmän (KMR) jäsenet
- Työpajassa työstetään yhdessä Yhteentoimivuusvälineistön ja sen sisältöjen (sanasto, koodistot, tietomallit) ylläpitoa sekä YSR- ja KMR-verkostojen tulevaa roolia.
- Tavoitteena on laatia näistä ehdotus Yhteinen tiedon hallinta -hankkeelle/VM:lle osaksi laajempaa yhteistyömallia
- Aineisto JulkICT-wikissä:  
<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-tyoryhmat-2016/kasitemallit/tyopajamateriaalit-26-10.2017>



# Agenda

Aika	Aihe	Alustaja
9:00 – 9:10	Esittäytymiset (osallistujat ja fasilitoijat)	Riitta Alkula
9:10 – 9:20	Tilaisuuden tausta ja tavoitteet	Mikael af Hällström
9:20 – 9:50	Kaksi case-esimerkkiä (15 min + 15 min) <ul style="list-style-type: none"><li>Kokemuksia YSR/KMR-työstä</li><li>JHS-suositusten liitos yhteentoimivuuden kehykseen</li></ul>	Mikael af Hällström Taru Vainio
9:50 – 9:55	Ryhmätyön 1 pohjustus <ul style="list-style-type: none"><li>Jakautuminen kahteen ryhmään teeman mukaan</li></ul>	Riitta Alkula
9:55 – 10:20	Ryhmätyön 1 tekeminen	Fasilitoijat
10:20 – 10:35	Tauko	
10:35 – 10:50	Keskustelu ryhmätyön 1 tuloksista ja ryhmätyön 2 pohjustus	Fasilitoijat
10:50 – 11:20	Ryhmätyön 2 tekeminen (samat ryhmät kuin edellä)	Fasilitoijat
11:20 – 11:45	Ryhmätöiden yhteenveto	Fasilitoijat
11:45 – 12:00	Loppukeskustelu	Kaikki

# Osallistujat

- Riitta Autere
- Dea Crichton-Turley
- Mikael Gustafsson (etä)
- Johanna Eerola (etä)
- Anssi Hänninen
- Outi Hermans
- Tuula Hämäläinen (etä)
- Virpi Kalliokuusi
- Tanja Karvonen
- Essi Kaukonen
- Terja Ketola (etä)
- Kaisamari Kuhmonen
- Marko Latvanen
- Tarja Myllymäki
- Jaana Nevalainen (etä)
- Taina Nurmela
- Leena Raittinen (etä)
- Katri Seppälä
- Teija Soini
- Katja Turunen
- Päivi Virtanen

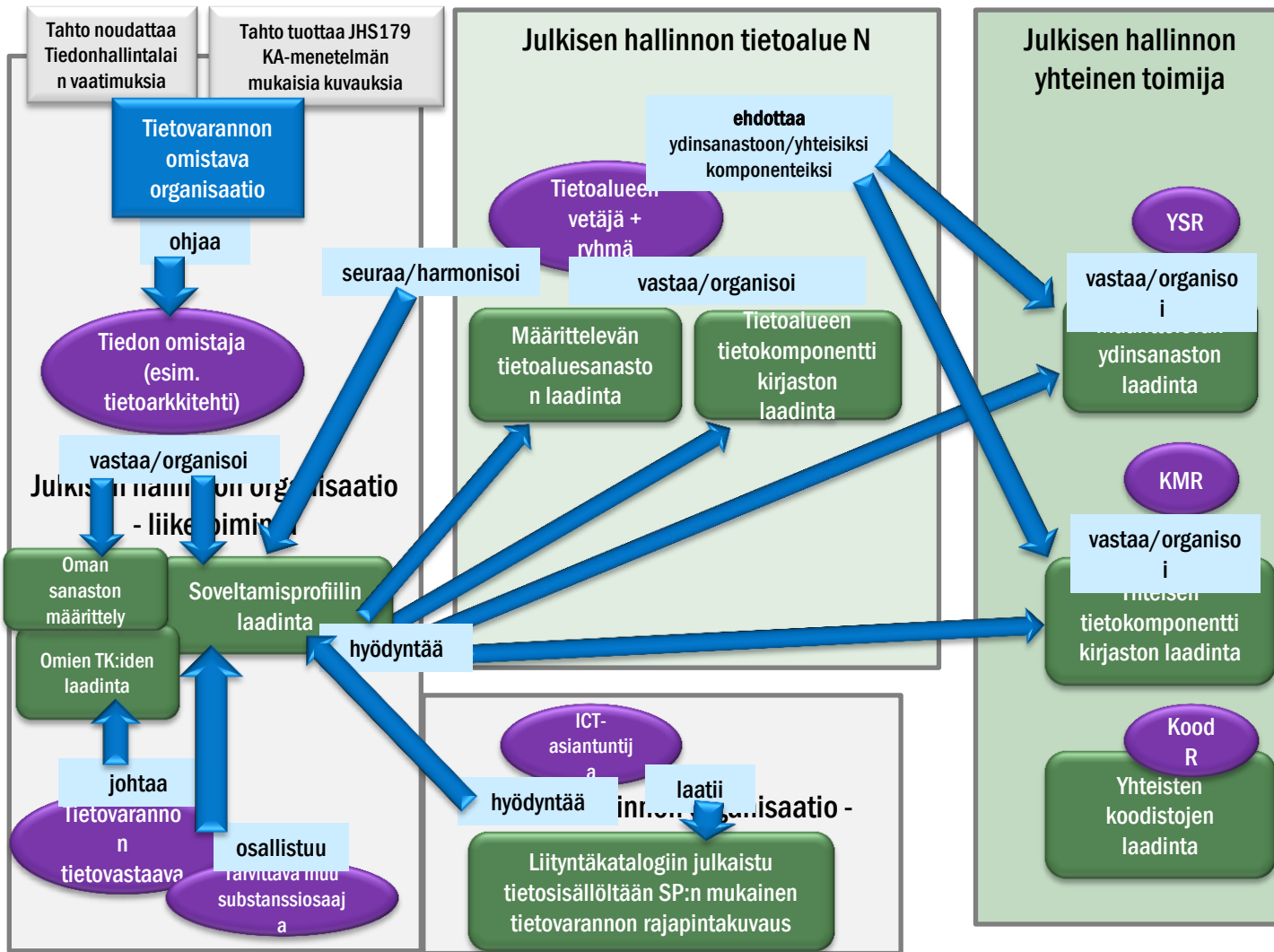
## Fasilitoijat ja alustajat:

- Riitta Alkula, Gofore
- Mikael af Hällström, Vero
- Suvi Remes, VM (etä)
- Petri Roponen, VRK
- Taru Vainio, Trafi



# Tilaisuuden tausta ja tavoitteet

(huom. seuraavassa diassa on animaatiota)

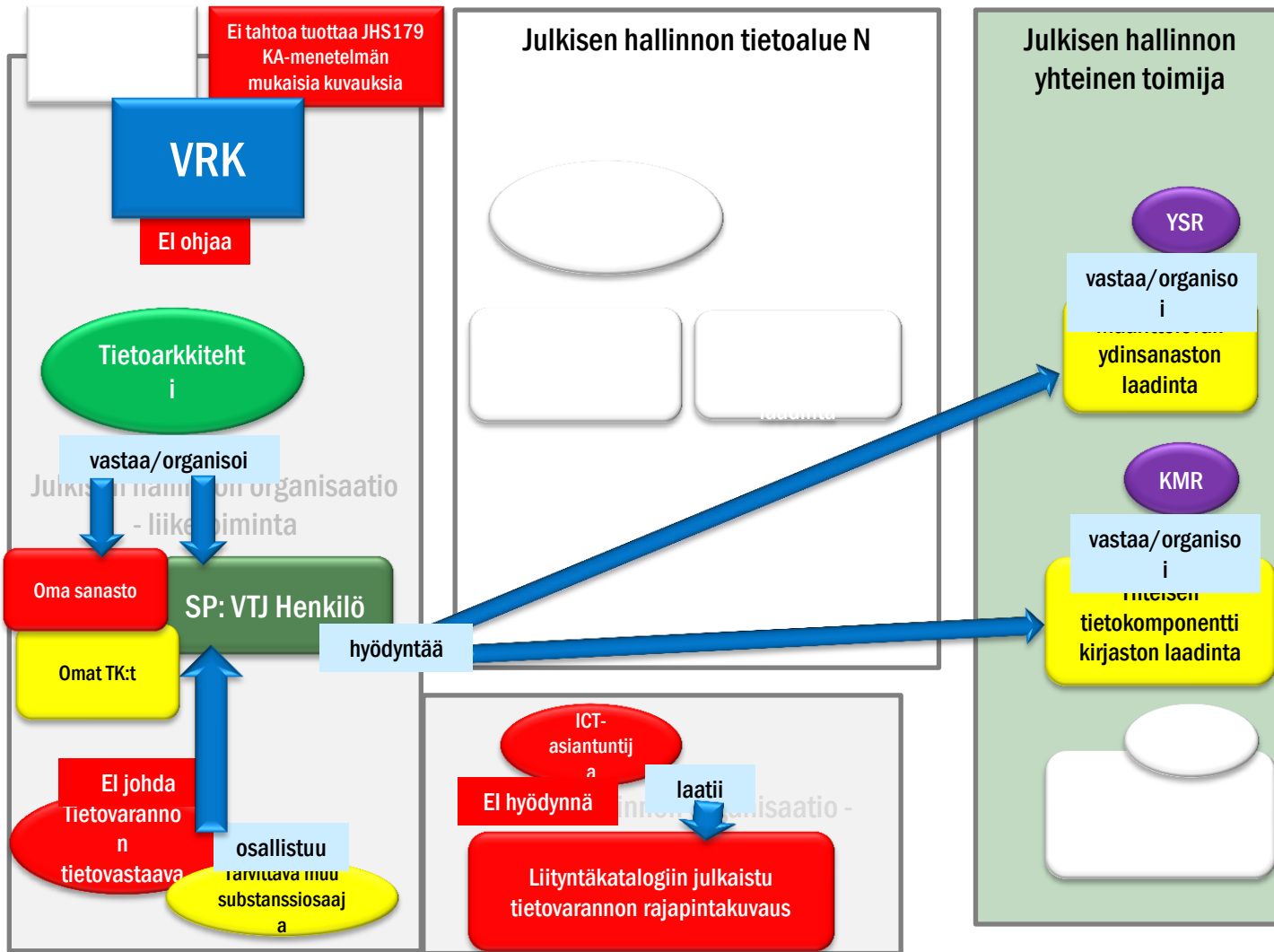


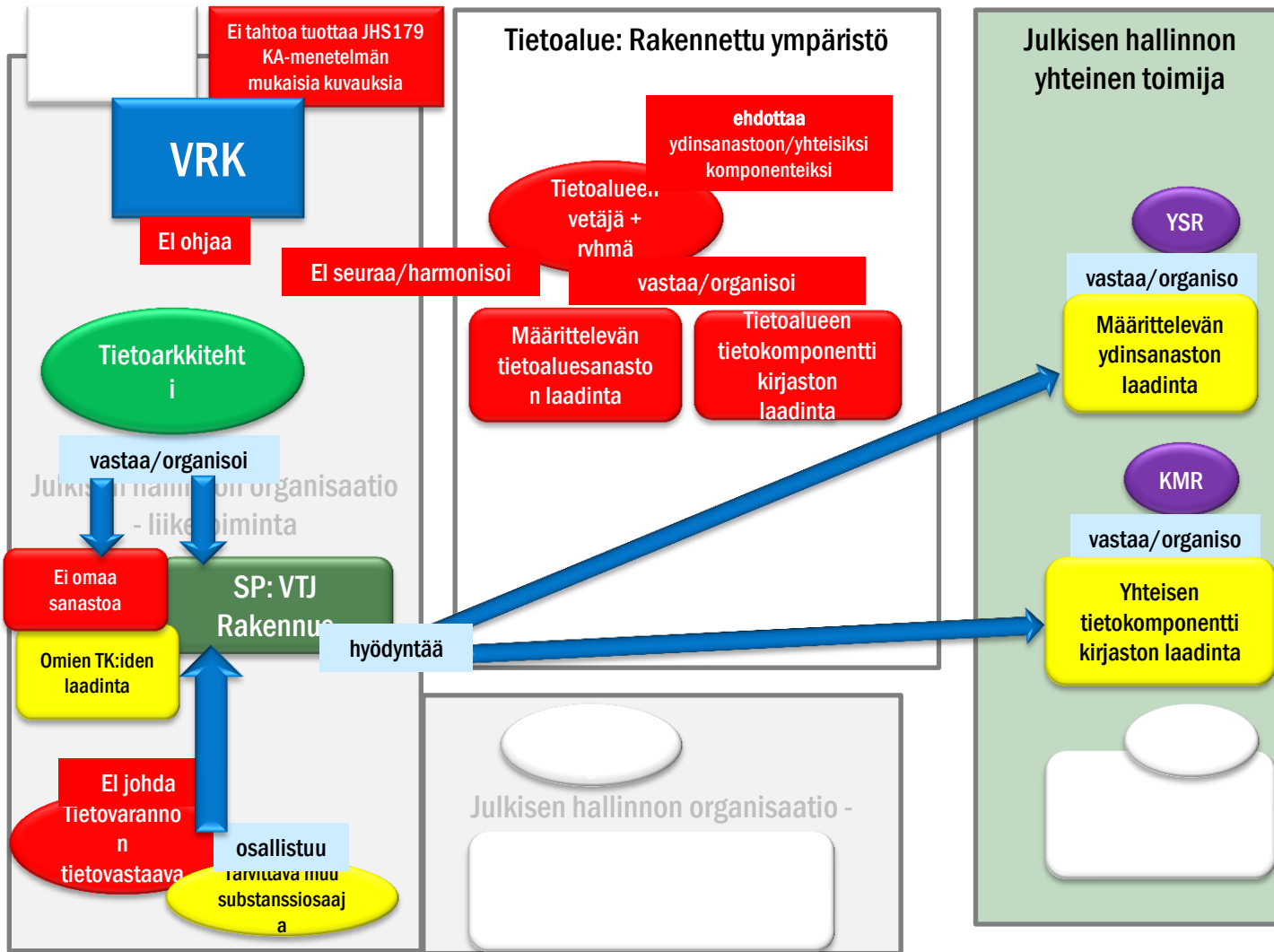
# Case-alustukset

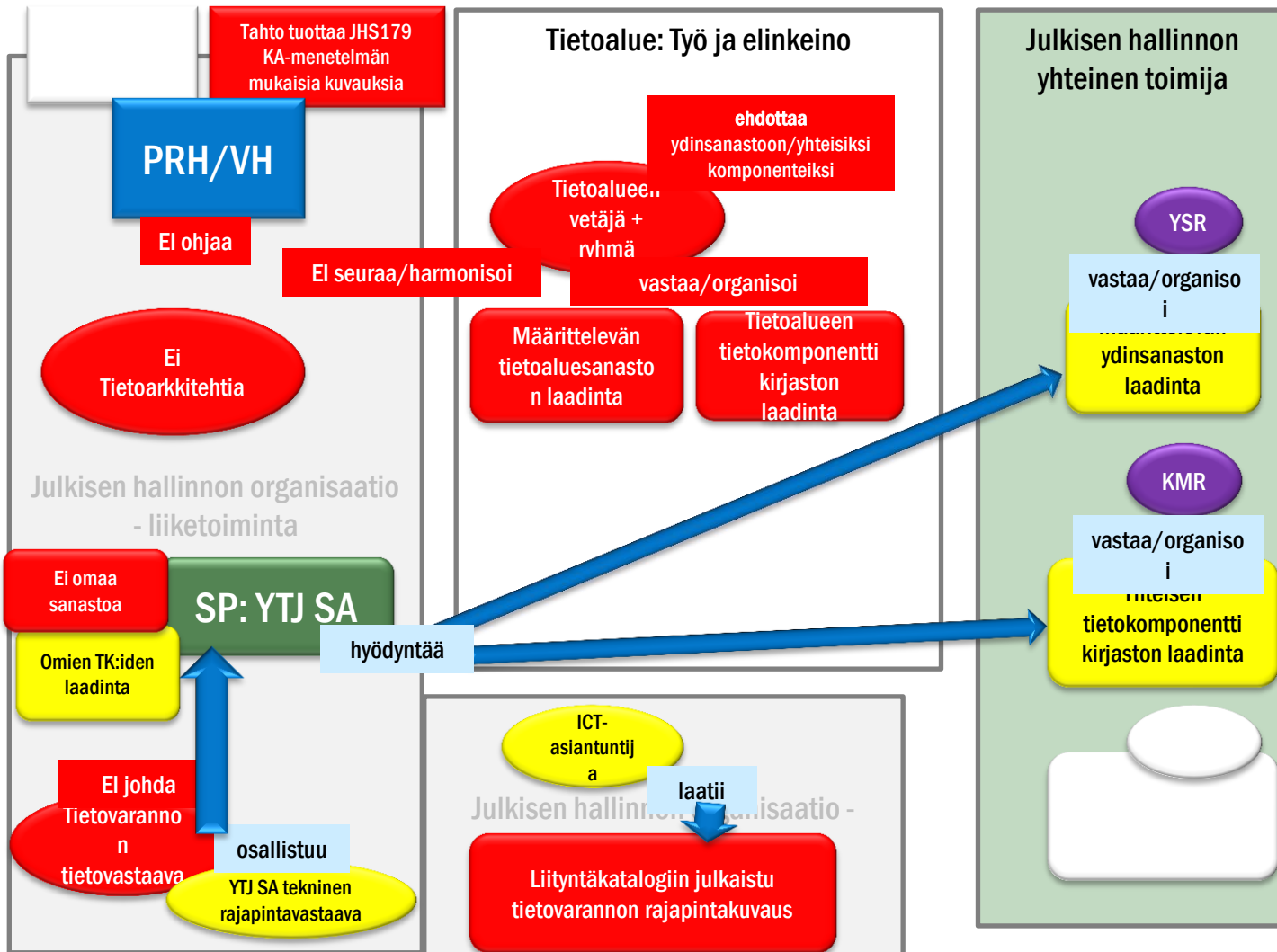
# Case 1, Mikael af Hällström

(huom. seuraavissa dioissa on animaatiota;  
jatkoa alun johdantoon)









## Case 2, Taru Vainio



**Trafi**

Liikenteen turvallisuusvirasto

## **JHS XXX Rekisteritiedon metatiedot osana yhteisen tiedon hallintaa**

JHS XXX Rekisteritiedon metatiedot-työryhmä  
Taru Vainio 26.10.2017

*Vastuullinen liikenne.  
Rohkeasti yhdessä.*

# Ajatuksia julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

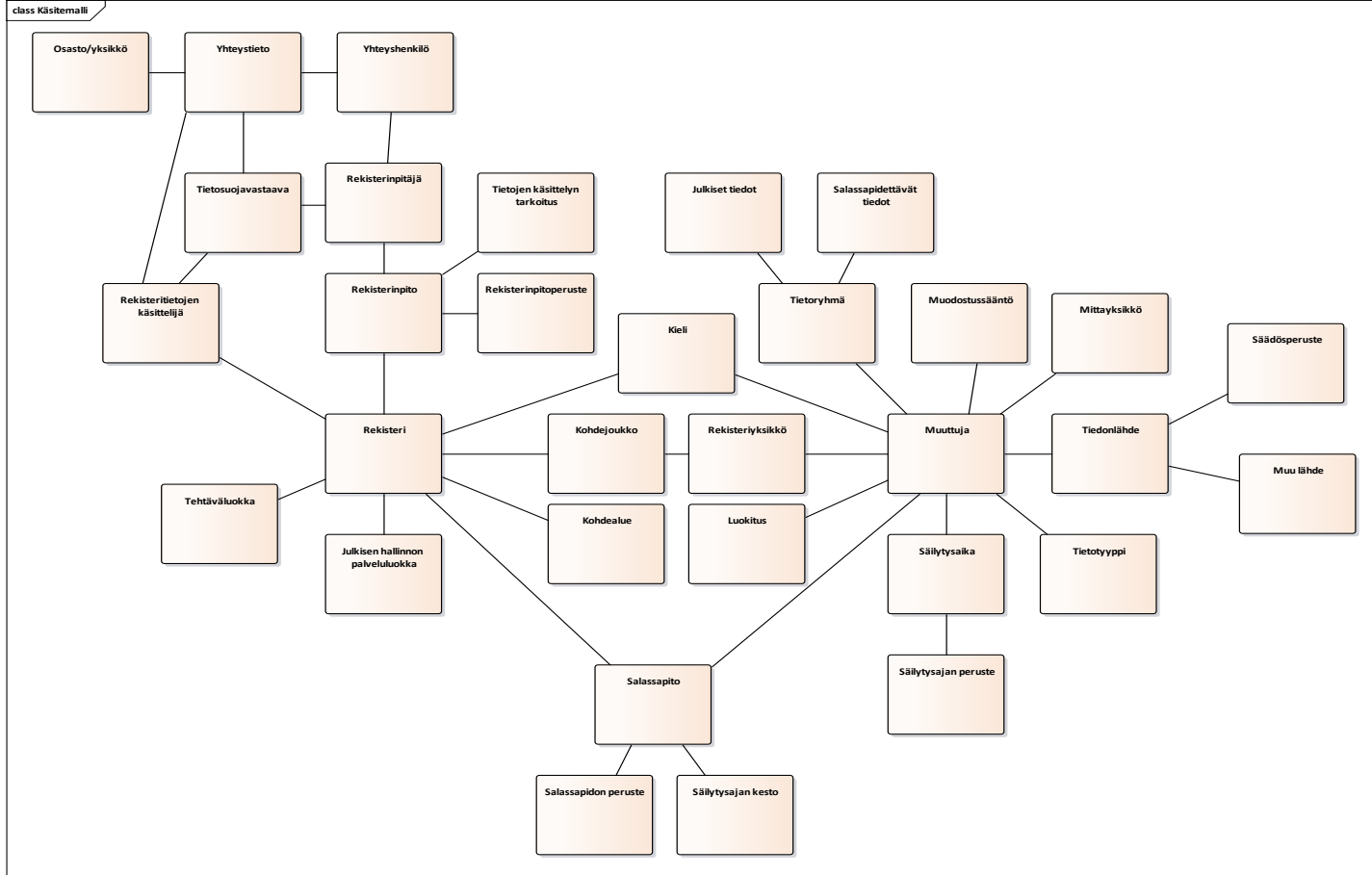
- Raportissa esitettyjä on esitetty toimenpiteitä, joilla päästään säädösten uudistamisen mukaiseen tavoitetilään. Niitä on täydentävä ja läpivientiä on suunniteltava ennen tiedonhallinnan uuden sääntelyn vahvistamista.
- Tiedonhallinnassa on tarkasteltava sekä toimintaa (prosessit ja palvelut) ja siihen liittyviä tietoja (tietovarannot) sekä menetelmiä, joilla toiminta on järjestetty (ict-ratkaisut). Toiminnassa on kyse rekisterinpidosta, jos toiminta vastaa tiedon keräämisestä, tuottamisesta, ylläpidosta ja säilyttämisestä sekä järjestää palvelut tietojen hyödyntämiseen. Rekisterinpidon tiedonhallinnallinen vastuu ulottuu toiminnan itsensä lisäksi myös toimintaympäristöön.
- Raportissa esitettyjen kehittämiskohteiden kautta tiedonhallintaa voidaan kehittää tunnistettuja tarpeita tyydyttämään. (mitä = palvelut, millä = tiedot, miten = prosessit ja ict ja mitä on tehty = lokit). Tiedonhallintaa on jatkossa laajennettava kattamaan virtuaalista toimintaa (virtuaaliympäristöt, tulevaisuussimulaatiot) – mutta otetaan reaali-aikaa ensin haluun.
- Tiedonhallinnassa tiedon laadun hallinta on oma osa-alueensa, joka on huomioitava sekä tiedonhallintaan liittyvien tehtävien sekä tiedon käyttötarkoituksen hallinnan vaatimukset. Olennaista on tunnistaa se, mikä merkitys tiedon laadulla on kunkin käyttötarkoituksen osalta. Laadunhallinnassa tulee tunnistaa ne laadun osa-alueet, joiden kypsyystaso on riittävä, joita tulee kehittää ja joiden merkitys on vähäinen organisaatiolle tai sen toimintaympäristölle.

- Kaikki kerätty tieto kuuluu johonkin rekisteriin
  - Muodostuuko toiminnan seurauksena ”syntyvästä” tiedosta rekisteritietoa, kun sillä on käyttötarkoitus ja se on jäsennetty?
  - Rekisteritietoa voidaan välittää ja tallettaa prosesseissa ja palveluissa (ict-palvelujen kyvykkyys) eivätkä ne muodosta uutta rekisteriä
  - Tietoa voidaan ylläpitää vain jossain rekisterinpidossa ts. jos tietoa muutetaan tai täydennetään on kyse joko tiedon lähteenä olevasta rekisterinpidosta tai erillisestä
- Tavoitteesta saman tiedon keräämisestä vain kertaalleen seuraa, että
  - tiedon kerääjän on tiedettävä, mitä rekisterinpittoa varten tiedot kerätään
  - osa nykyisten rekisterien tietosisällöistä sijoittuukin toiseen rekisteriin
  - rekisteritietojen yhdistämisessä avaintietojen merkitys kasvaa nykyisestä

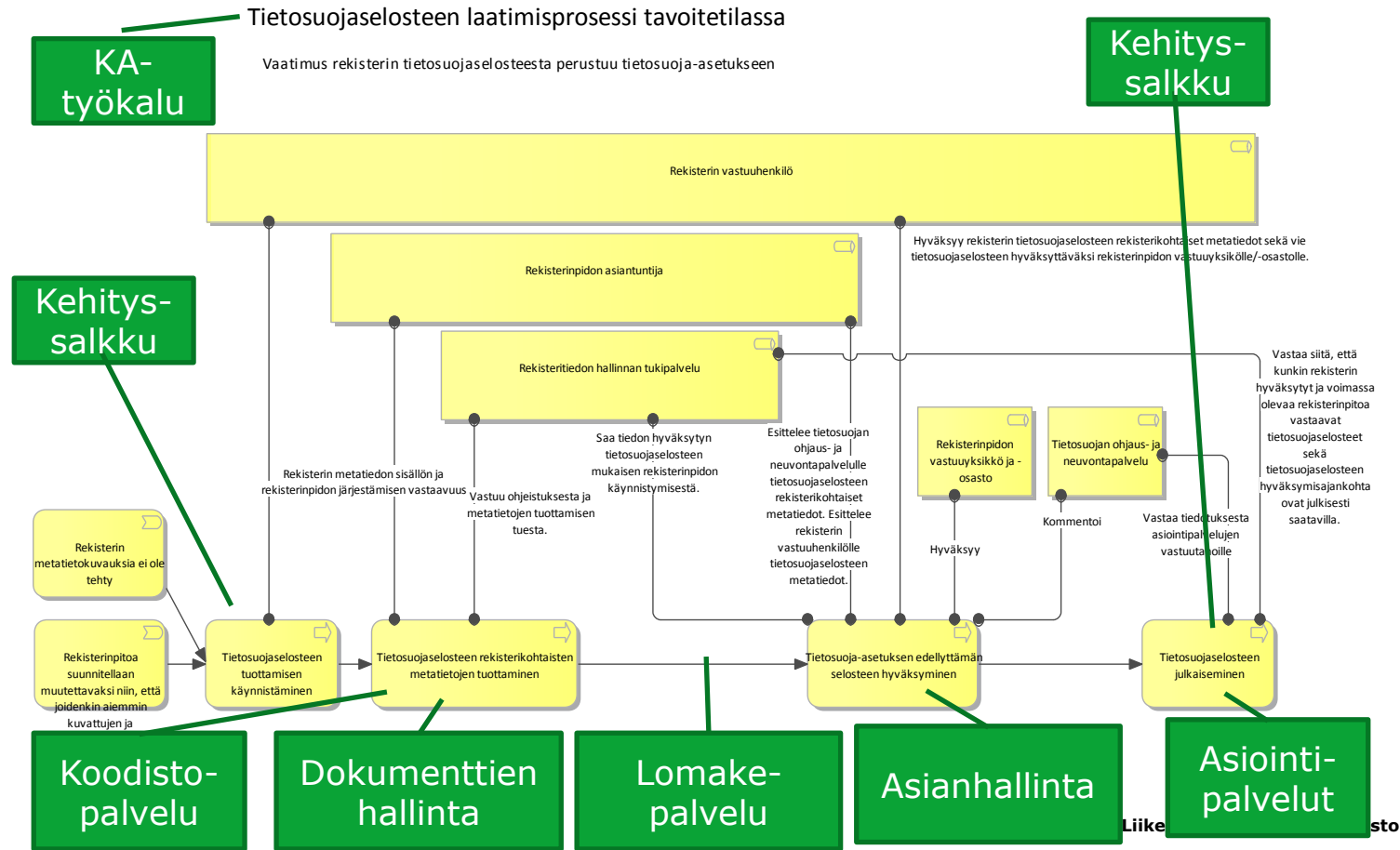
- Kokonaisarkkitehtuuria on kehitettävä sekä julkishallinnon tasolla että organisaatioittain. Tiedonhallinnan rooli kokonaisarkkitehtuurissa on täsmennettävä kokonaisarkkitehtuurimallissa ja tämä edellyttää tarvittavien kyvykkyyksien tunnistamista.
- Tiedonhallinta on osa kokonaisarkkitehtuuria ja ict-arkkitehtuurin suhde siihen on täsmennettävä erityisesti sen suhteen, mitä vaatimuksia tiedonhallinta asettaa ict-arkkitehtuurille.
- Julkisen hallinnon tiedonhallinnan neuvottelukunnan vastuulla on jatkossa tiedonhallinnan kehittäminen.
  - Toistaiseksi tämän "sateenvarjon" alle sijoittuvat
    - JH191 Tiedonohjaussuunnitelman rakenne, joka nykysisällöllään kattaa lähinnä hallinnolliset tehtävät sekä asiakirjallisen tiedon käsittelyn
    - JHS XXX Rekisteritiedon metatiedot, joka kattaa rekisterien sisältöön liittyvät kuvaukset
    - JHS179 Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu ja kehittäminen, jolla ohjeistetaan ICT-arkkitehtuuriin liittyvää tiedonhallintaa
  - Näitä täydentämään tarvitaan ohjeistus toiminnan kuvaamiseen (prosessit, palvelut)



# JHS XXX rekisteritiedon metatietomallin käsitelmä



# Esimerkki tiedonohjauksen hajaantumisesta



# JHS rekisteritiedon metatietomallista yleisesti

- Metatietomalli kuvaa käyttötarkoitussidonnaisesti kerättävää tietoa mm.
  - tietojen säilytys ja julkisuus käyttötarkoitussidonnaisesti (jaottelu rekisterin sisälläkin)
  - rekisteröidyn oikeudet ja mydatan kuvaus
  - mahdollisuus kuvata tietotuotantoketjut (henkilötietojen käsittelijöiden kautta)
  - Kuvauksessa on myös rekisterien välisiä tietovirtoja (tietolähteet ja tiedonluovutus).
- Metatietoja versioidaan rekisterinpidon muuttuessa, tarve muutokonversioille tulee muutoksesta itsestään ja on riippumaton rekisterinpidon ratkaisusta
- Metatietomallissa on suosituksen valmistelun yhteydessä tunnistettuja puutteita, joiden kehittäminen on ajateltu tehtäväksi osana tiedonhallinnan kokonaiskehittämistä mm.
  - Koodistot syötettävien tietojen sijaan (esim. tietolähteet, rekisteröidyn oikeudet ja muu tiedonluovutus)
  - Rekisterin avaintiedot metatietona ja muuttujatasolla (nyt vain henkilön tunnistetiedot)
  - Käyttötarkoituksiin liittyvät prosessit ja palvelut nyt vain välillisesti (tehtäväluokka, palveluluokka, vapaateksti rekisterin käyttötarkoituksesta)
  - Tietoryhmärakenne ja tietoryhmien ominaisuudet (henkilötietoryhmät/muut tietoryhmät ja julkisuus/säilytys)
  - Käyttörajoitteet
  - Laatuominaisuudet

# Rekisterin metatietomalli vs YTI-välineen arkkitehtuuri

- Ajatuksena kuvata se, miten JHS rek meta jakaantuu YTI:n nelikentässä
- koodistoihin = mitkä ovat siihen kuuluvia koodistoja ja luokitteluja
- käsitteisiin (hmm)
- tietoryhmiin ja attribuutteihin (rek tasolla valintalista, muuttujatason , metat tietoryhmien ja attribuuttien metoja)
- uuteen eli rekistetin metoihin (rekisteritason tiedonhallinta ohjaavana)
- miten eri rekisterien metoja poimitaan käyttötarkoitussidonnaisesti sovellusprofiileille = toimintaprosessille tai palvelulle (rek taso, muuttujataso)

# Rekisterin metatietomalli vs YTI-arkkitehtuuri

- Rekisterin metatietomalli
  - koostuu käsitteistä, jotka on määriteltävä osana tiedonhallinnan käsitteistöä
  - sisältää vain tiedonhallinnan kannalta välttämättömiä metatietoja
- Rekisterin metatietomalli hyödyntää koodistoja ja koodistopalvelua
  - Rekisterinpitoon kuuluvia yleisiä luokitteluja
  - Rekisterit ja rekisterinpitoon osallistuvat toimijat itsessään muodostavat koodiston
- Rekisterin tietosisältö on kuvattavissa tietorakenteina
  - kyse loogisesta tiedosta
  - rekisteritasolla käsitellään tietoryhmiä, joiden metatiedot voivat tulla rekisterille yleisinä, jos rekisterinpito ei muuta edeltä
  - muuttujataso tarkentaa, mitä osaa tietoryhmästä hyödynnetään ja tarvittaessa täsmennetään metatietojen arvojoukkoa tietoryhmän sisällä
  - avaintiedot voivat kuulua useampaan tietoryhmään samassa rekisterissä
- Sovellusprofiili täsmentää rekisterin metatietomallin sen mukaan, miten sitä sovelletaan eri organisaatioissa
- Uusi toiminnallisuustarve YTI-välineistössä: metatietomallien mukaisten tietojen tuottaminen ja tuotettujen metatietojen yhdistäminen tiedonhallinnan ohjaustiedoiksi

# Ryhmätyö 1

# Ryhmätyö 1 – Ratkaisujen hakeminen

- Jakauduttiin kahteen ryhmään, joiden teemat
  - Mikaelin alustuksen pohjalta
  - Tarun alustuksen pohjalta
- Tehtävä
  - Alustuksissa kuvattu nykytilannetta ja mitä haasteita on ollut
  - Jotta haluttuun tavoitteeseen päästäisiin, niin mitä edellytyksiä on täytettävä, mitä ratkaisuja tarvitaan?
  - Mitä asioiden koordinoiminen edellyttää?
  - Kumpikin ryhmä listaa oman teemansa osalta

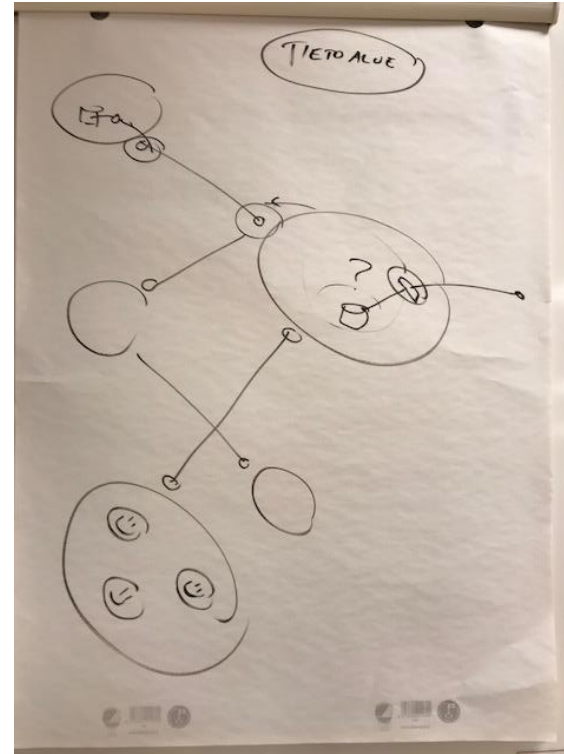


# Case 1, Mikael af Hällström



# Työstöä

- Keskustelua dokumentoitu seuraaville sivuille



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (1)



- Esim. tietoalue: Rakennettu ympäristö > erittäin laaja kokonaisuus, tietoalueen yhteistyön käynnistäminen on erittäin haastavaa
- Esim. VTJ Rakennus –rekisteritieto on ihan muuhun tarkoitukseen tuotettu, käytetty vain ratkaisuna muiden alueen ongelmiin = tiedon omistajuus julkisessa hallinnossa
- Modernia ajatusta tiedonhallinnasta ei ole vielä laajasti sisäistetty
- ICT-asiantuntija löytyy kyllä ”aina” 😊
- Joissakin ryhmissä on hahmoteltavissa ”data stewardin” tyyppisiä rooleja, mutta nämä eivät vielä ole selkeitä tai aktiivisessa käytössä
- Organisaatiot eivät välttämättä tiedä miksi sanastotyötä pitäisi tehdä > jotkut tahot esim. KELA tehnyt vuosia sanastotyötä esim. asiakaspalvelun käsitteistön parissa
- Havahdutaan usein liian myöhäisessä vaiheessa, jotta terminologista sanastotyötä ehdittäisiin tehdä kunnolla
- Sanastotyö mielletään tukityöksi, jolla on vain avustava toiminto, tehdään usein vain siinä sivussa ja se tehdään ”ohimennen”, usein jopa jälkijättöiseksi
- Tiedon tuotantoprosessi kulkee hyvin monien toimijoiden kautta, usein tehdään vain ”omasta näkökulmasta” eikä ymmärretä että muut ovat osallisia saman tiedon määrittelyssä

# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (2)

- Sovelluskehityksessä määritellään kyllä käsitteitä projektikohtaisesti jollakin menetelmällä, omalla tyylillä, hautautuvat kyseisen projektin omiin arkistoihin = ei auta yhteentoimivuutta
- Jokainen lähtee ikään kuin nollasta koska olemassa olevaa materiaalia ei löydy
- Esim. useampi lainlaadintaan osallistunut juristi antoi erilaisen tulkinnan yhdessä sovitusta lakitekstistä
- Rinnakkaisissa säädöksissä sama termi edustamassa erilaista käsitettä
- Keskeisimmät käsitteet kuten ”asiakas” ovat
- JHS179 tietoarkkitehtuuri-osio on melko suppea
- Miten tietoa hallitaan, millä käytännöillä? Jos ICT-tausta, niin hallitaan tietokantojen luominen jne.
- Mitkä ovat ”päätietyhmät”, mistä tekeminen lähtee? Joko toiminnan/prosessien kautta, kuitenkin täällä ei kerrota miten tieto liikkuu prosessien välillä



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (3)

- Ei erityistä kritiikkiä esitettyyn malliin – vaikea kommentoida, kun ei ole vielä päästy kokeilemaan, edelleen slidevarea
- Oman sanaston määrittely kuvassa hämmensi, mutta on kyllä termejä, jotka eivät esiinny missään muualla kuin omassa organisaatiossa; mutta jos löytyy jotain yhteisestä sanastosta, sitä käytetään.
- Välineillä saadaan näkyvyys asioiden tolaan: ehkä luultiin, että on yhteistä, mutta ei olekaan – tai huomattiin, että jossain on hyödynnettävää
- Pitäisi olla velvoittavaa eli pakko on hyvä katalysaattori – mutta olisi kuitenkin tarpeen olla markkinointimateriaalia. Narulla työntäminen on kuitenkin huono. Ehdotus: muualla normaalisti käynnistämisympäristössä tehdään kustannus-hyöty-analyysi – olisi järkevää tehdä ensin yhteinen, eikä niin, että jokainen organisaatio tekee tämän analyysin itse
- Hallintouudistus ja maakunnat – raportointia ei pitäisi taas tehdä uudelleen; nyt, kun ei ole omia resursseja, palkataan konsultti tekemään nämä. Ja sitten sama asia tehdään jokaisessa maakunnassa erikseen. Pitäisi tehdä yhteisesti perushyödyt ja perusanalyysi ensin.



## Case 2, Taru Vainio

# Työstöä

REKISTERIPIDOLLA  
ON MERKITÄVÄ  
ROOLI TIEDONHALLINNASSA

VS  
KA-  
OSAPART

- TIEDONRYHMÄ (TEHEMISKÄ  
KOHTE)
- TEHEMIMÄ

FYSIILINEN - YDINTÄHTÄVÄ VS PALVELUS  
LIIKETOIMINTA - TIEDON SÄÄTÄMÄNÄ  
TIEDON SIIRTOHALLINTA

ICT-AMMATTI  
VS  
LINEAARIN  
MÄÄRITTELY

ISA-  
VAAR-  
MÄÄRITTELY

REKISTERI-  
PIDON  
VAAR-  
VS  
TIEDON

PALVELU-  
TOIMINTA-  
VAAR-  
MÄÄRITTELY

TEHEMIMÄN DEKORATIOSI  
EIN TAVALLA  
→ VASTUUT  
→ OSAPARTIT  
→ TIEDONRYHMÄT

SÄÄTÄMÄN  
REKISTERI-  
VS  
TAVALLA

KÄSITTELY-  
KÄSITTELY-  
VS  
TAVALLA

SÄÄTÄMÄN  
REKISTERI-  
VS  
TAVALLA

REKISTERIPIDON  
TIEDONHALLINTA

MITÄIN

REKISTERIPIDON SÄÄTÄMÄNÄ  
(SIMULAKO)

---

"REKISTERI" VS ICT-AMMATTI  
VS TIEDONHALLINTA

---

KÄSITTELYN MÄÄRITTELY YDIN  
→ SU. PÄÄTÖS



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio

Keskusteltuja asioita mm.

- Tietosuoja-asetuksen pitäisi kuulua myös tähän alueeseen
- Miten saadaan aikaan ensimmäinen yhteentoimivuuden toteutus (esimerkki muille)
- Rekisterit nähdään nyt perusrekistereiksi ja viranomaistiedoksi, mutta tietosisältö on muuttumassa muun muassa big datan vaikutuksesta – missä vaiheessa esimerkiksi anturidatasta tulee rekisteritietoa
- Tiedonhallinnan haasteet käytännössä – tietojen yhdistely ja linkitys
- On otettava tiikerinloikka, mutta millainen?



Ryhmätyö 2:  
Ratkaisujen mahdollistaminen ja toiminnan  
organisointi (samat ryhmät kuin edellä)



# Ryhmätyö 2 – Ratkaisujen mahdollistaminen ja toiminnan organisointi – samat ryhmät kuin edellä

- Esimerkkejä konkreettisia kysymyksistä, joihin kaivataan vastausta (ei täydellinen lista ja lisää saa keksiä):
  - Riittääkö, että tiedonhallinnan laki ohjaa?
  - Mitä oman organisaation resursseja tarvitaan? Mitä yhteisiä resursseja tarvitaan (esim. VRK:ssa)? Organisaatiorajojen ylittäminen?
  - Mitä välineitä tarvitaan?
  - Yhteisen teknisen alustan merkitys? (Esim. vastaako API-rajapintojen logiikkaa?)
  - Elinkaaren ottaminen huomioon? Esimerkiksi sanastojen/tietomallien/koodistojen tietosisällön elinkaari? Elinkaaren hallinta?
  - Mille pohjalle intressiryhmä tulisi koota, mikä on sen rooli, valta ja vastuut?
- Mille tasolle kukin aiemmin ehdotettu ratkaisu kuuluu?
  - Vrt. tausta-aineistossa ollut jaottelu: strateginen ohjausvastuu, operatiivinen ohjausvastuu, operatiivinen sisältövastuu, tekninen vastuu



# Case 1, Mikael af Hällström

# Kysymykset vaiheessa 2:

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström

- Onko Miken kuvaama ”Y-prosessi” ja siihen kuuluvat roolit toimivia? Mitä haluaisit muuttaa tällä tasolla?
- Jos Y-menetelmä ja sen roolit ovat ok, KENEN tulisi tehdä näitä, kuka vastaa tekemisestä? Miten esim. tietoaalue organisoidaan käytännössä?
- Kuka tekee terminologista sanastotyötä, kenen tehtävä on laatia tietokomponentteja ja koodistoja?
- Paljonko tarvitaan apua esim. julkisen hallinnon yhteiseltä toimijalta > minkälaista asiantuntijuutta?



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (1)

- Miten jos tietoa vaihdetaan rajojen yli? Pitää olla määrittelyt englanniksi ainakin...
- Onko tarvetta tuoda esim. EU-tasoiset yhteiset määrittelyt Y-välineistöön > esim. EU Core Person
- Oman sanaston määrittely "häiritsee" > pitäisi olla taho joka jo valmiiksi on määritellyt tietoalueen käsitteet & paikka jonne tuoda ehdotuksia käsiteltäväksi
- Rakennusala > BuildingSmart vakiointi & KiraDigi, onko tämä se tietoalueryhmä ja sanaston tuottaja joka toimii aktiivisesti
- Kv. malleista > ei pitäisi vain odottaa kiltisti kansainvälistä suositusta tai velvoittavaa määräystä ja yrittää soveltaa sitä kansallisesti
- Kun kv malleja vertaillaan Suomen vastaavaan huomataan runsaasti epäyhtenäisyyttä ja jopa virheitä
- Kansallinen osallistuja oltava aktiivinen kv yhteistyössä!!
- Kalvossa "tahto" laatia JHS179 ja noudattaa tiedonhallintalakia > pitää olla PAKKO!
- Pitäisi löytää organisaation sisältä hyöty, ei vaan velvollisuus, pakko on hyvä katalysaattori,
- Jos sanktiot niin enemmän velvoittavaa tietysti



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (2)



- Koulutus! Välineistö!
- Erittäin tärkeää on panostaa siihen että tuodaan esiin selkät hyödyt tekemisestä, jotta saadaan käyttää resursseja; esim. ”näitä yhteiskäyttöisiä määrittämiä voidaan hyödyntää kun organisaatiossa tehdään jotain uutta” = organisaatio säästää, vähemmän omaa tekemistä
- Tuleva historiallisesti suurin hallintouudistus, rakenteilla yhtenäispolitiikan tekeminen: valtio, maakunnat, kunnat. Ongelma: ovat edelleen kaikki itsemäärääviä
- Koko Suomesta ei voi raportoida yhtenäisesti, jos tietopohja ei ole yhtenäinen: esim. työn työnhakija, miten määritelty eri paikoissa > tilastot eivät ole yhtenäisiä...
- ”Digitalisointi” on sinällään hyväksytty, mutta käsite pitää avata jotta voidaan olla samaa mieltä sen sisällöstä
- Tekoäly ja robotit > tieto on se ”öljy” jonka avulla nämä voivat ylipäätään toimia
- YTI:ssä mietitty että tarvitaan palvelumuotoilua! Miten selkiytetään tavoitteita ja tekemistä!
- Markkinointimateriaali on tärkeä > pitäisi laatia ymmärrettäviä, helpotajuisia, konkreettisia esimerkkejä – ei käyttää ”tietovaranto”, ”rekisteri”, ”tietoalue”, ”tiedon omistaja” jne. jne. jne.
- Lähiaikoina avautumassa verkkoon sivu, jossa kerrotaan asioista > Yhteentoimiva.Suomi.fi > pyritään kiteyttämään sanomaa

# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 1 tuloksista

## Case Y-menetelmä, fasilitoijana Mikael af Hällström (3)

- Jos puhutaan omasta sanastosta, tietoalueen sanastosta tai ydinsanastosta ei kuulija välttämättä ymmärrä
- Esim. ”jos olet uutta järjestelmää tekemässä” , ”jos olet uutta lakia tekemässä” > esimerkkejä, selvitä näitä – ensimmäisen kerran asiaa ihmettelevän pitää saada jonkinlaisia ohjeita siitä miten edetä ja miksi?
- Yhteentoimivuuden tasot ovat usein vaikeita hahmottaa, mille yhteentoimivuuden tasolle asiat sijoittuvat
- Finlexissä ”käsitteikäntäjä”? Miksi ei voisi olla käsitetarkastus – ja mihin verrataan?
- Lainsäädäntötyössä pitäisi päästä sille tasolle, että kyseisen lainsäädännön tarvitsema tulkinta saadaan dokumentoitua johonkin, vaikka käytetään ”yhteisiä käsitteitä”
- Projektitilanteessa > jos olen projektipäällikkö, pitää olla riittävän ”kova” syy saada selvitettyä mitä mieltä muut ovat asiasta, sidosryhmäyhteistyötä jne. Luonnoksiakaan ei uskalleta julkaista



## Case 2, Taru Vainio

# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 2 tuloksista

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (1)

- Rekisterinpitotehtävä on tietyn säädöspерusteisen tehtävän mukaisen tietoryhmän hallintaa. Tietoja kerätään tiettyä käyttötarkoitusta varten. Tietovaranto on arkkitehtuuri- ja ict-käsite.
- Tietovarannon hallinta.
- Lain henki vs lain kirjain.
- Tiedon jalostaminen ja toissijainen käyttö. Esim. mydata.
  - Tiedot on saatava digitaalisessa muodossa -> tarvitaan malli, millä eri rekisterinpidossa tarvittavaa tietoa kuvataan ja miten sitä voi rekisteröity hallita.  
-> tämä voisi olla yksi missio rekisterin tiedonhallinnalle.  
Toinen on rekisterinpitotehtävän hallinta rekisteripitovastuullisen kannalta.
- Henkilötietojen osalta säädöspерusteet ovat tarkemmat, mutta ne ovat sovellettavissa kaikkeen rekisterinpitoon.
- Rekisterinpitotehtävien väliset suhteet = ohjausta metatietojen avulla
- Mitä rekisterinpidon metatietoja tiedonhallinnassa tarvitaan?





# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 2 tuloksista

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (2)

Jatkon osalta

- yhteistoimintamalli
- JHS-suositukset
- mitä pitää ratkaista, jotta tästä saataisi veloittava tai edes toimiva
- käytännön eteneminen kuvaustyössä

Missio : rekisterinpidon tiedonhallinta kattaa sekä

- rekisteripitotehtävän suorittamisen tarpeet
- asiakkaan näkökulman esim. omien tietojen hallintaan
- jatkossa tiedonhallinta on laajennettava kattamaan myös skenaariot ja muut ”virtuaaliset” rekisteritiedot



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 2 tuloksista

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (3)

Rekisterinpidon tiedonhallinnassa keskeiset tietoryhmät

- julkishallinnon toimija, joka vastaa rekisterinpitotehtävästä
- rekisterinpitotehtävä (alkaminen ja päättyminen)
- tiedon käyttötarkoitus
- oikeusperusta rekisterinpitotehtävän suorittamiseen (säädökset ja päätökset)
- rekisteröidyn oikeudet
- tiedot ja erityisesti henkilötiedot (tietoryhmärakenteet)
- tietolähteet (ja kuka sen omistaa ennen tähän rekisterinpitotehtävään)
- julkisuus, säilyttäminen
- tiedon käytön ohjaaminen ja suojaaminen
- laadunhallinta operatiivisen omistajuuden ja yhteentoimivuuden näkökulmasta
- miten tietoa on käytetty (lokit)



# Keskustelu ja yhteenveto ryhmätyön 2 tuloksista

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (4)

- Sanastot ja käsitteet yhteisenä sekä sovitettuna yksittäiseen toimintaan.
- Tavoitteena malli, millä metatiedoilla ohjataan sekä toimintaa että toimintaa tukevia ict-ratkaisuja.
- Yhteisen tiedon hallinnan organisointi, mukaan
  - julk ict
  - YTI
  - tietosuojavastaava
  - perustietovarannot
  - asiakaslähtöisen liiketoiminnan kehittäminen
- Todettiin, että oikeastaan olisi tarvittu vielä kolmas ryhmätyö, jossa olisi viety yhteen näiden kahden työryhmän tulokset



# Johtopäätökset ja etenemisehdotukset

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (5)

- Tiedonhallinnan keskeisten käsitteiden määrittely ja niiden käyttöönoton hallinta (tällä hetkellä käsitteistöä kehitetään eri tasoilla ja tahoilla ja vaikka kyseessä olisikin tiedonhallintalain puitteissa tehtävää työtä, se saattaa siiloutua tekemistasolla tavalla = ei tunnisteta, että tästä on kyse)
- Rekisterinpidon tiedonhallinnallisten ohjaavien tietojen sovittaminen YTI-malliin (sekä tekeminen että tekemisen kohde) ja tämän etenemisen mobilisointi esim. JHS-rek-metasta einen nostettujen tietojen sijoittaminen YTI-metatietomalliin
- Jonkinlainen mallinnus sille, miten em. metat (ja muut YTI-metat) näkyvät kokonaisarkkitehtuurissa ohjaavina ja tälle kustannus-hyötyanalyysiä esim. vrt. tapa, että asiat selvitetään JHS179-pohjalta organisaatioissa vs se, että määreet on jo koottu sekä rakenteena että osin myös sisältönä ("valintalistaohjaus")



# Johtopäätökset ja etenemisehdotukset

## Case rekisterinpito, fasilitoijana Taru Vainio (6)

YTI-kokonaisuuden eteneminen käytännössä eli miten välineistöön saadaan käytännön tavaraa

- tarvittavia metatietojen syöttö-, hallinnointi- ja rajapintapalveluita
- perustietovarantojen kuvaaminen (sekä tietoryhmät että muuta rekisterinpitoa ohjaavat metat)
- asiakaskeskeisen rekisterinpidon kuvaaminen (jotain kunta/sote-puolelta), jolloin saadaan näkyvyyttä tietoryhmittelyn käyttöön, tarvittaviin luokitteluihin/koodistoihin sekä siihen, miten soveltamisprofiileja koostetaan eri rekisterinpidosta tietovarantonäkökulmaan
- edellisten lisäksi ottaisiin mukaan jonkin merkittävästi kehittyvän ”uudentyyppisen” toiminnon esim. liikenne palveluna konsepti, joka tosin edustaa tuota edellistä ryhmää, mutta jossa on myös elementtejä, missä korostuu julkishallinnon tietovarantojen linkittyminen yksityissektorin palveluihin tavalla, joka tuottaa uusia velvoitteita viranomaisille



# Loppukeskustelu

# Loppukeskustelu ja yhteenvetoa

- Nyt organisaatioiden ”omia projekteja”, joissa tietoa määritellään yms. vain omasta näkökulmasta; modernia näkemystä tiedonhallinnasta ei ole laajasti sisäistetty
  - ➔ tarvitaan julkisen hallinnon yhteinen määrittäjä, joka keskitetysti pitää huolta harmonisoinnista ja edistää yhteistyötä
    - Nyt YSR- ja KMR-ryhmissä tehtävä työ tulisi tämän toimijan vastuulle
- Tietojen tuotanto- ym. prosessit kulkevat hyvin monen toimijan kautta, ei voi enää olla organisaatiolähtöistä. Tarvitaan tietoaluekohtaiset intressiryhmät
  - Toimivat yhteistyössä yhteisen koordinoivan määrittäjän kanssa ja määrittelevät mm. tietokomponentteja
  - Sisältöjen asiantuntijoita
- Markkinointi tärkeää ja sitä tehostettava
  - ➔ miten projektit yms. tietävät yhteisistä resursseista ja miten yhteisiä välineitä ja tietosisältöjä (esim. sanastot) saa käyttöön ja mitä hyötyjä tästä on
    - Kustannus-hyöty-analyysit pitäisi tehdä ensin yhteisesti eikä niin, että jokainen projekti tekee aina itse
    - Yhteinen määrittäjä saa palautetta intressiryhmiltä ja projekteilta (kuten soveltamisprofiilien määrittelyistä), mihin suuntaan yhteisiä välineitä ja tietosisältöjä on kehitettävä, ja koordinoi kehittämistä
- Jos vapaaehtoisuus ei riitä, tarvitaan velvoittavaa lainsäädäntöä
  - ➔ tiedonhallinnan lain ja muiden säädösten antama tuki
- Roolit, tehtävät ja vastuut tulee kuvata yhteistoimintamallissa ja käytännön ohjeissa



# Jatkotoimet

- Työpajan taustamateriaalit ja yhteenveto viedään JulkICT-wikiin: <https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-tyoryhmat-2016/kasitemallit/tyopajamateriaalit-26-10.2017>
- Jatketaan keskustelua yhteentoimivuus.slack.com-kanavalla
- Aineistoa hyödynnetään VM:n yhteistyömallin (hallintamallin) työstämisessä





# Liite: Työpajassa esiin nousseita muita ongelmia



Miten kansainvälinen tilanne vaikuttaa, jos vaikutetaan tietoja rajojen yli, voidaanko sitoutua kv välineisiin?

- Esim. Verohallinnon tiedot olisi hyvä voida määrittää kv-määrittäisiin
- Haaste: Eurooppalainen palveluväylä on tulossa = EU-tasoinen velvoittava asetus, jonka myötä tulevat mm. liityntäkatalogit: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52017PC0256>
- Pakollisesti eurooppalaiseen palveluväylään liitettävien palvelujen, prosessien ja tietojen luettelo löytyy liitteistä 1-3
- **HUOM! Tässä *palveluväylä*-termiä käytettiin eri merkityksessä kuin nykyinen kansallinen palveluväylä**
- Esim. vaatimuksena, että julkishallinnon toimijan palvelukyvykyys pitäisi olla jollain EU-kielillä  
-> tarvitaan pian linjaus, että jos veloitteita laajennetaan, niin mikä on oikea kielivalikoima?
  - Onko Suomessa aina englantia, vai pitääkö tukea myös esim. ranskan kieltä; EU:ssa paljon virallisia kieliä – onko kaikkia tuettava? Onko kotimaisia asiakkaita varten yksi tietosetti ja ulkomaisille toinen tietosetti?
- Komissio on varannut itselleen määrittelyoikeuden ja kielten linjauksen
- Veloitteita tulisi paljon erityisesti kunnille
- Suomessa valmistelun vastuuministeriö on TEM, koska tukee single market –ajattelua
- Malli sinänsä on jo arkipäivää esim. ajokorttien myöntämisessä. Olennaista, ovatko käsitteet samoja. Esimerkiksi *Ajo-oikeus* on vain suomalainen käsite, sovitettu EU-tason käsitteeseen *ajokortti*. Soveltamisprofiilina siis olisi tässä suomalainen ajokortti, joka määrittäisiin EU-tason käsitteisiin.
- Core-komponenttien yhteensovittaminen ei ole yksinkertaista.